

Útmutató a doktori iskolák akkreditációs eljárásához

I. rész: Önértékelési szempontrendszer

2019

- - -

Tartalomjegyzék

I. Önértékelési szempontrendszer.....	2
I.1 Általános, szervezeti és minőségbiztosítási jellemzők.....	2
I.2 A doktori iskola képzési programja	9
I.3 Erőforrások	11
I.4 Tanulás, tanítás és kutatási/művészeti tevékenységek.....	14
I.5 A doktoranduszok tudományos/művészeti és munkaerőpiaci teljesítménye.....	17
II. Mellékletek.....	20
II.1 melléklet: A doktori iskola törzstagjainak rektor által hitelesített listája	21
II.2 melléklet: A munkáltatói jogok gyakorlójának nyilatkozata a doktori iskola vezetőjének foglalkoztatásáról	22
II.3.1 melléklet: Külföldi részképzések és ösztöndíjak.....	23
II.3.2 melléklet: Idegen nyelvű kurzusok (csak magyar nyelvű képzés esetén).....	23
II.3.3 melléklet: Vendégoktatók	23
II.4 melléklet: Fokozatszerzés statisztikai bemutatása	24

I. Önértékelési szempontrendszer

I.1 Általános, szervezeti és minőségbiztosítási jellemzők

I.1.1 A doktori iskola adatai

A doktori iskolát működtető egyetem(ek) neve	Szegedi Tudományegyetem
Doktori iskola neve	Történelemtudományi Doktori Iskola
Doktori iskola címe	6722 Szeged, Egyetem utca 2.
Doktori iskola létesítésének éve	1994
Doktori képzés kezdetének éve	1994
Doktori képzés helye(i)	Szeged
Doktori iskola vezetője	Papp Sándor
Kapcsolattartó személy(ek) neve, beosztása, e-mail-címe, telefonszáma	
Doktori képzés nyelve(i)	magyar-angol
Doktori iskola tudományterületi besorolása	Bölcsészettudományok
Doktori iskola tudományága(i)	Történettudományok
ezen belül: kutatási/művészeti terület	
Doktori program(ok) megnevezése	Antikvitás, Medievisztika-Régészet, Modernkor, Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program
Kiadott doktori fokozat elnevezése (DLA és/vagy PhD)	PhD

I.1.2 A doktori iskola profilja, vezetése, működése és versenyképessége

(Milyen intézményben, milyen vezetéssel, létszámmal, mióta, milyen szintű autonómiával működik a doktori iskola? Mi a rövid története? Melyek a doktori iskola sajátosságai, fő erősségei? Helyezze el a magyarországi és nemzetközi doktori iskolák palettáján: miben nyújt többet, jobbat vagy mást, mint a többi, hasonló profilú doktori iskola, különös tekintettel a nemzetközi versenyképességre?)

A Szegedi Tudományegyetemen a Történelemtudományi Doktori iskola 1994-ben indult a Középkori (Medievisztika) képzési program akkreditációjával. A doktori iskola a rendszerváltás után átalakuló magyar doktori képzés egyik megfontosabb intézményeként kezdte el a működését 25 évvel ezelőtt. Kialakításában Kristó Gyula és Makk Ferenc professzorok játszottak meghatározó szerepet. Az első időszakban a vezetői teendőt Kristó Gyula látta el (1994–2001). Ekkor a hazai középkorkutatás egyik legfontosabb műhelyeként tartották számon, amelyet mutat, hogy a saját nevelésű hallgatók mellett nagy számban jelentkeztek a képzésre az ELTE, JPTE hallgatói mellett a határon túli intézmények végzősei is. A Medievisztika már a kezdetektől helyet biztosított témahirdetésében a régészetnek, amely jelenleg a program egyenlő értékű területévé vált. A program vezetését Kristó Gyulától 2001-ben Makk Ferenc vette át, 2012 óta pedig Almási Tibor felelős a program munkájáért. Az első védésre 1995-ben került sor, amelyet az azóta eltelt negyedszázadban 41 további sikeres doktori védési eljárás követett. Minthogy három honosításra is sor került, így a kezdetek óta a programban 45 fokozatszerzés történt.

A Medievisztika mellett második programként 1996-ban Anderle Ádám vezetésével létrejött a Nyugat-Mediterráneum és a hispán világ története a XIX–XX. században című program. A hispán világ és a Mediterráneum történetét kutató Anderle Ádám és J. Nagy László professzorok, illetve a Délvidék történetét vizsgáló Sajti Enikő professzorasszony új nemzetközi területeket nyitottak a Modernkori kutatásokban. Később ez kiegészült a magyar történelemmel, és így létrejött a Modernkori Történettudományi Doktori Program. Ebbe később belefoglalták a néprajzi tanösvényt is. A programot 2013-2019 között Papp Sándor vezette, jelenleg ezt a feladatot Tóth Sándor László látja el.

A doktori iskola 2001-ben kiegészült az Antikvitás programmal, amelyet Wojtilla Gyula egyetemi tanár vezetett 2019 nyaráig. Jelenleg Székely Melinda a program vezetője. Az Antikvitás program oktatói és kutatásai lényegében lefedik az ókori világ mindegyik tájának történetét

Negyedik képzési elemként kezdte meg működését a 2014/15-ös tanévben a Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Program, amely kivált a Modernkorból. Az akkori megállapodás értelmében a két program korszakhatára az I. Világháború (1914), de a Balkán története és a Közel-Kelet története, ideértve az arab országok

történetét, a Modernkori Programnál maradt. Az egymást átfedő területek esetében a két program a doktori eljárások során egymással együttműködik.

Az iskola teljes autonómiával működik, törzstagjainak száma 9, oktatóinak és témakiíróinak száma 54, hallgatóinak száma 42 fő.

Jelenleg némi átrendezés következett be a iskola vezetésében, az új programvezetők a meglévő kutatási területek mellett a saját témáik irányába fordították a fő csapásirányokat. A Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Programot megalapító Tomka Béla a gazdaság- és társadalomtörténeti, Deák Ágnes a 19. századi Habsburg abszolutizmus kori, Zakar Péter a 18-19. századi had- és egyházügyi, Zimonyi István és Tóth Sándor László honfoglalás kori és steppetörténeti, Papp Sándor pedig az oszmán-kori, irányokat erősítették. Mindezek mellett a hagyományos középkor-történeti témák, diplomatika, középlatin filológia (Almási Tibor, C. Tóth Norbert) és a klasszikus ókortörténet (Székely Melinda) továbbra is alapvető szerepet játszanak.

- a) Az iskola hazai és nemzetközi tekintetben sok más mellett abban kiemelkedő, hogy a történettudomány teljes kronológiai szegmensét képes átfogni minden korszakra és összehasonlítva más hazai iskolákkal, igen sok témára tud kiváló felkészültségű témavezetőt és oktatót mozgósítani.
- b) Az iskola az első pillanattól kezdve rendelkezett elegendő akadémiai doktori címmel, habilitációval, PhD és kandidátusi fokozattal rendelkező oktatóval, a professzori és docensi törzstagok száma elegendő volt az önálló iskola fenntartásához.
- c) A programok mindig nyitottak voltak a nemzetközi kapcsolatok építésére, a határon túli magyar kutatócsoportokkal való szoros kapcsolatok építésére. Az elmúlt években ez a tendencia tovább tartott, nagyon intenzív kapcsolat jött létre angol, osztrák, német, olasz, spanyol, francia, román, török, iráni, egyiptomi egyetemekkel, kutatókkal. Ez a kapcsolat nem formális, az iskola eredményesen törekszik arra, hogy a külföldi professzorok részleges témavezetéssel, co-tutelle képzések mellett a védési eljárásokban is részt vegyenek.
- d) Az iskola a nemzetközi és idegen nyelvű képzésre nagy hangsúlyt fektet, a Stipendium Hungaricum ösztöndíj segítségével évente négy-öt hallgatót vesz fel, melyeknek a számát növelni szándékozik. Ennek sikere elsősorban abban rejlik, hogy az iskola oktatói a magyar történelmet mindig szélesebb nemzetközi kontextusba helyezik, a forrásnyelvekben felkészültek, képesek tudásukat közvetítő nyelveken átadni. Emellett sok olyan nemzetközi téma kutatásával foglalkoznak, amely külföldön is érdeklődésre tarthat számot.

I.1.3 Az önértékelési jelentés elkészítésének folyamata

(Kik, milyen folyamat keretében, milyen munkamegosztásban, milyen lépéseken keresztül végezték el az önértékelést és állították össze az önértékelési jelentést?)

Az önértékelést a programok vezetői állították össze a programok oktatóival együttműködve. Az összeállított jelentéseket az iskolavezető összegezte, majd az első változatot visszajuttatta áttekintésre a programok tagjainak. Az erre érkezett vélemények beépítése után készült el a végleges változat.

A munkafolyamatot az iskolavezető és az iskola titkára koordinálta, akik szorosan együttműködtek a jelentés elkészítése teljes időtartama során.

A munka kiindulópontja a korábbi akkreditáció idején készült önértékelés, amely rajta volt az iskola honlapján. Ennek áttekintése, revíziója volt az az alap, amelyre fel lehetett fűzni az elmúlt évek eredményeit.

I.1.4 A doktori iskola előző akkreditációs eljárása során megfogalmazott ajánlások alapján tett intézkedések bemutatása és értékelése

(A bemutatás kitérhet a megelőző intézményakkreditációs eljárás ajánlásain alapuló, a doktori iskolát is érintő esetleges intézkedésekre is.)

A MAB 2014-ben hozott és az iskolavezető, Koszta László halála után megerősített határozatában (MAB 2016/5/VII/10/2/966) a doktori iskolát alapvetően nagyon pozitív módon értékelte. A képzési tervet, a programok felépítését és működését elismerte. Kiemelte, hogy a témavezetők a saját kutatási területeiken végzik a doktori képzést, kiemelve, hogy az iskolában ténylegesen oktató munka folyik, amelyet a nagyszámú kontaktóra megléte igazol. A választható témák jól illeszkednek a törzstagok munkásságához. A minőségbiztosítási tervet elfogadhatónak tartották, amely garanciája a magas színvonalú doktori képzésnek. A honlapon található az iskola működéséről szóló legfontosabb szabályzatok, kitérve azon dokumentumokra, amelyek a képzés menetét, a felvételre vonatkozó információkat is bemutatják. Az önértékelést a bírálók tartalmasnak és reálisnak tartották, kiemelve, hogy a felvázolt problémák zöme nem a helyi, hanem országos felsőoktatási körülményekből származik.

A törzstagokról megállapították, hogy a tudományág kiemelkedő művelői, köztük nemzetközi hírvű szakemberek is nagy számmal akadnak. „A szakmai együttműködés biztosított. Összességében az iskola eredményes, és négy programjában koherens képzés folyik.”

- Az iskola vezetőjéről megállapították: „A doktori iskola aktív tagja, több védett (4) doktorandusza van, jelenleg is több hallgató (6) témavezetője. A doktori iskola vezetésére minden tekintetben megfelel.”
- A doktori értekezések színvonalát megfelelőnek ítélték, külön kiemelve, hogy „a középkori doktori programban pedig kiváló”. „A működés szakmai szempontból mindenképpen megfelelő.”

A legutóbbi akkreditálás iskolát érintő véleménye nagyon pozitív volt, amely azonban nem jelentette azt, hogy az elmúlt években nem kellett volna az újabb kihívásokra reagálni. Ezek a lépések a minőségbiztosítási rendszert is érintették. Ebben elsősorban az idegen nyelvű képzési forma megjelenése jelentette a legnagyobb változást. Idén, 2019-ben harmadszor felvételiztettünk Stipendium Hungaricum ösztöndíjra jelentkező hallgatókat. Jelen időben minden programon tanulnak külföldi hallgatók, legnagyobb számban a Medievalisztikán és a Modernkoron.

Az iskola számára nagyon fontos, hogy a külföldi hallgatókon keresztül tovább építse kapcsolatait a közeli és a távoli kutatóhelyekkel, minden program a saját témakiírásainak megfelelően.

Az angol nyelvű képzés kiépítése több változást eredményezett, amely az oktatók jelentős része számára újabb kihívást jelentett, hiszen többségük nem angol szakos. Az érintett oktatók komoly önképzéssel – amelyeket részben a kar is támogatott – sikeresen eleget tudtak tenni ennek az elvárásnak. A felvett hallgatók eltérő tudásháttérrel és szociális beágyazottsággal, kulturális ismeretekkel és szokásokkal rendelkeznek. Időnként olyan környezetből jönnek, ahol az iskolai és környezeti nevelés a másságot semmilyen mértékben nem tolerálja, esetlegesen az itteni társaikat ellenségként tekinti. Ebben a környezetben több princípiumot kellett lefektetni a jó együttműködés érdekében. Az általános európai normák betartása és betartatása, az eltérő vélemény tisztelete, a vitakészség és a másik véleményének megértésére való hajlandóság jó hangulatú együttműködést eredményez a tantárgyak, de a mindennapi érintkezés területén is.

A szakmai felkészültségből adódó eltérések és a szemléleti különbségek szükségessé teszik, hogy legyenek olyan kurzusok, amelyek sokszor az európai/amerikai történetírás módszertanával és historiográfiájával ismertetik meg a hallgatókat. Szerencsére az Angol-Amerikanisztikai Intézet történészei segítséget nyújtanak ezen tantárgyak szakszerű és nyelvi is korrekt megtartásában. Ők mind történész végzettségűek, akiknek a tudományos munkáik is tudományterületünkön születnek. Ebből adódóan szívesen csatlakoztak a doktori iskolához oktatóként és témakiíróként.

A külföldi hallgatók jelenléte befolyásolja a magyar kollégáik nemzetközi tudományosságról alkotott képének az árnyalását is. A cél, hogy egyre több közös órát tudjunk tartani idegen nyelven, ahol a magyar hallgatók is hozzászoknak az idegen nyelvű környezethez.

Az Antikvitás, kiváló kapcsolatokkal rendelkezik németországi (Berlin, Mainz, Halle, München), angliai (Oxford), olaszországi (Ravenna, Milánó, Bologna, Torino, Urbino), illetve ausztriai (Bécs, Innsbruck) kutatóhelyekkel. Szoros kapcsolatot ápolnak a szomszédos országok egyetemeivel és műhelyeivel is (Kolozsvár, Marosvásárhely, Maros Megyei Múzeum). A magyar egyetemek Ókortörténeti Tanszékeivel kiváló a kapcsolattartás (ELTE, DE, PPKE, KRE, PTE), de aktív és jó munkakapcsolatuk van a társtanszékkel és kutatókkal is (SZTE Római Jogi Tanszék, MNM, klasszika-filológusok, régészek, filozófusok, teológusok).

A Medievalisztikai Doktori Program minőségvédelmét elsősorban a programban végzett szakmai tevékenység, hallgatói munka átláthatósága, transzparenciája biztosítja. A program hallgatói 1999 óta két évente megrendezett PhD-konferencián mutatják be nyilvánosan kutatási eredményeiket, az elhangzott előadások megszerkesztett anyagát pedig konferenciakötetnek teszik közzé. Eddig tizenegy konferencia zajlott le, s ezekből tíz kötet látott napvilágot. Szemrevételezve e köteteket és összevetve a konferenciaprogramokat, látványos fejlődést lehet megállapítani. A résztvevők köre folyamatosan bővült. A konferenciákon nemcsak a program aktuális hallgatóinak köre jut megszólaláshoz, hanem rendre visszatérnek a program egykori hallgatói is, akik közül többen ma már szakterületük elismert vezető kutatói, és akik előadásaikkal adnak betekintést munkájukba.

A Modernkori program hagyományosan újjá elején idegen nyelvű (angol) konferenciát szervez, amelyen mind a magyar, mind a külföldi hallgatóink szerepelnek. Ezen rendezvény első kötete már megjelent. A Modernkori Történettudományi Program alapító tagja annak a közép-európai együttműködésnek, amelynek a nem hivatalos neve „Nachwuchskonferenz”. A Bécsi Egyetemen működő Institut für Österreichische Geschichtsforschung, a Salzburgi Egyetem, a Grazi Egyetem, a Ljubjanai Egyetem, az ELTE és a Pécsi Egyetem történész doktori iskolája mellett a SZTE Történeti Doktori Iskolája szervez évente változó helyszíneken PhD konferenciákat, ahol a hallgatók csak idegen nyelven tarthatnak előadásokat. A téma mindenkor a kora újkor történetének egy-egy szegmense. Jelen évben Szegeden lesz a következő rendezvény, ahol két doktorjelölt és egy külföldi doktorandusz vesz részt.

Utolsóként érdemes megemlíteni, hogy a doktori iskola sikerrel kezdeményezte a külföldi hallgatók saját erőből, (a Stipendium Hungaricumból érkező támogatásból) az intenzív magyar nyelvi oktatást. A magyar hallgatókra vonatkozó szabályt, miszerint a védés előtt igazolt két idegen nyelvtudás kötelező, a külföldi hallgatókra is érvényben tartottuk.

A Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program minőségbiztosítását a programban végzett szakmai tevékenység, a hallgatói munka átláthatósága adja. A program hallgatóinak kutatási eredményeit nem csupán témavezetőik követhetik nyomon a rendszeres konzultációk keretei között, hanem a

nagyközönség is, mivel a hallgatók gyakran adnak elő konferenciákon, ahol a szakma jeles képviselői előtt is prezentálhatják eredményeiket.

I.1.5 A doktori iskolát érintő környezeti és társadalmi változások

(Melyek az intézménytől független nehézségek, amelyeket a doktori iskola nem tud befolyásolni, de figyelembe kell vennie (fenntartóváltás, hallgatói létszámok változása, a szakmai terület nemzetközi trendjei, stb.)? Milyen külső és belső korlátok állnak fenn, és mit tesz a doktori iskola a nehézségek és korlátok hatásának mérséklésére? Hogyan hatott az új (2016 szeptemberétől alkalmazandó) doktori képzési modellre való áttérés a jelentkezők számára és a fokozatszerzésre való felkészülésükre?

Mit jelentenek a nemzetközi kutatási jogi környezetből és az interdiszciplinaritás új nemzetközi követelményeiből fakadó új nézőpontok és kihívások? Miként képes választ adni a csapatmunka és az egyéni hallgatói értékelés problémáira? Miként adaptálódik az Európai Kutatási Térség követelményeihez?)

A doktori iskola működési környezete a legutóbbi akkreditálás óta hatalmas változáson ment át. A felsőoktatásban folyó képzések átalakítása, a hallgatók tanulási irányultságának változása, és időnként az alapképzésben (BA) résztvevők tudásának hiányossága erősen hatást gyakorol a doktori képzésbe jelentkezőkre is. Sajnálatosan észrevehető, hogy a közbeszédben országosan jelentkező, komoly veszélyeket magában hordozó bölcsész-ellenesség lassan hatással lesz a doktori iskola működésére is.

A bolognai rendszerű képzés bevezetése általában kedvezőtlenül hatott a történezművelődésre. A kétféle képzés kronológiai rendjét megtörte, az elérhető ismeretszint pedig a korábbinál alacsonyabbá vált. A túl merev képzési rend és a beszűkült képzési idő csaknem lehetetlenné teszi a korábban működtetett specializációk fenntartását, amelyek sok esetben biztosították a minőségi utánpótlást a doktori iskola számára (latin speciális képzés, medievisztika, magyar őstörténet, Mediterráneum, Kelet-Európa). Az utánpótlásbázis szűkülése kapcsán szerencsétlen körülménynek mondható továbbá, hogy a kétszakos osztatlan tanárképzés nagyon kötött és merev képzési rendje úgyszólván ellene dolgozik a tudományos karrier irányába történő mindenféle útkeresésnek, így hiába mondható ezután is népesnek a történelem szak, onnan mind nehezebben lehet a történezművelődésé válás pályájára rátalálni. Az efféle utánpótlás gondok nem csak a történelem szak esetében éreztetik hatásukat, hanem általánosan is érintik az összes olyan bölcsész és természettudományi doktori iskolát is, amelyek szakjain nagy számban tanárképzéshez kötődik a hallgatószám. Abszurd helyzet állt elő azzal, hogy a tanárképzésben tanulók közül a legkiválóbbak számára nem kínálkozik természetes és könnyen járható út ahhoz, hogy meglévő tehetség, szándék, illetve motiváció esetén az ilyen hallgatók a tudomány legmagasabb képzési szintjén fejleszthessék, bővíthessék és bontakoztathassák ki tudásukat és képességeiket, amit társadalmi szinten – sajnálatos módon – csak rendkívül súlyos és feleslegesen előidézett veszteségként lehet elkönyvelni.

Egyelőre azt nem lehet mondani, hogy az iskola nem tudja kitölteni az államilag támogatott helyeket, jelen évben az iskola történetének legtöbb hallgatóját vettük fel államilag finanszírozott helyekre (13 főt), és emellé önköltséges hallgatókat is. A korábbi merítési lehetőség ezzel együtt is látványosan szűkült és szűkül, az ideai növekmény elérése pedig főleg annak volt köszönhető, hogy más bölcsész képzési területek nem tudták kitölteni a maguk kereteit, s a felszabaduló helyeikre vehettük fel a történezművelődés jelentkezőket.

A képzés nemzetköziesedése nagyon jó tendencia, az iskola sikerrel vette az akadályokat. A SH hallgatók támogatásából hozzánk kerülő pénzek nagy perspektívákat nyitottak meg, amelyet az iskola komoly szellemi ráfordítással jól kamatoztatott. A sikeres két év után azonban ezeket az erőforrásokat az egyetem alulfinanszírozottság kényszere következtében elvesztettük. A költségvetésben jellemzően nincs külön sor a doktori iskolákra, a hiánygazdálkodás pedig szinte teljesen beszűkítette a doktori iskolák költségvetési mozgásterét. Az idén a helyzet némileg módosult, a korábbi anyagi támogatás egy részét (kb. 20-25%) visszakaptuk, azonban ebből a korábbi elképzeléseket nem lehet megvalósítani, illetve kiterjeszteni.

Szemben a természet- és élettudományokkal, a történettudomány terén a kutatómunka jellemzően nem csapat, hanem egyéni teljesítményeken alapul, ami nem jelenti azt, hogy nincs közös, csapatban folyó kutatás. Az eredmények azonban többnyire személyes teljesítményekben mérhetők.

A Történelemtudományi Doktori Iskola működése igyekszik az Európai Kutatási Térség irányelveinek és szakmai sztenderdjeinek megfelelni. Nemzetközi elismertségére jellemző, hogy doktori iskolánk több vezető oktatója ERC és osztrák akadémiai, egyetemi pályázatok bírálataira is felkérést kapott.

Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:

I.1.6 A doktori iskola a külső és belső érdekeltek bevonásával kidolgozott, hivatalosan elfogadott, rendszeresen felülvizsgált minőségbiztosítási alrendszerrel rendelkezik az intézmény minőségbiztosítási rendszerén belül, ahhoz szervesen illeszkedve.

(Kik és milyen eljárásban dolgozzák ki és vizsgálják felül a doktori iskolára kiterjedő minőségbiztosítási rendszert? Egységes intézményi rendszer esetében miként vesz ebben részt a doktori iskola? Szerepel-e, ill.

mekkora súllyal szerepel benne a tagok önértékelése és a hallgatói értékelések? Hogyan vonja be a doktori iskola a különböző érdekelt feleket a minőségbiztosítási rendszere kialakításába és továbbfejlesztésébe? Melyek a doktori iskola minőségirányításával kapcsolatos legfőbb alapelvek? Mennyire képes a minőségirányítási rendszer a doktori képzésekhez kapcsolódó kutatásokban a kutatók kutatómódszertani és minőségre vonatkozó célkitűzéseit segíteni?)

A Történelemtudományi Doktori Iskolában folyó oktató munka, tudományos tevékenység és fokozatszerzési eljárások minőségbiztosításának alapjait a Felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény, valamint a Doktori iskolákról a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII.19.) Kormányrendelet vonatkozó részei, valamint a Szegedi Tudományegyetem szabályzatai képezik.

Az SZTE Doktori Szabályzata tartalmazza a doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosításának szempontjait és az azok teljesítésével megteremtendő értékeket.

Ezekre építve doktori iskolánk minőségbiztosítási terve olyan alapelveket fogalmaz meg, amelyek a Magyar Akkreditációs Bizottság által ajánlott minőségbiztosítási elemeket figyelembe véve biztosítják, hogy az itt zajló képzés, valamint doktoranduszaink tudományos teljesítménye elérje a történelemtudomány legrangosabb hazai és nemzetközi központjaiban tapasztalható színvonalat.

A doktori iskola minőségbiztosítási rendszerének alapelvei

1. A hazai és nemzetközi szakmai- tudományos közvélemény kontrolljának biztosítása a doktori képzés és fokozatszerzés teljes folyamatában.
2. A Magyar Tudományos Akadémia Tudományetikai Bizottsága állásfoglalásainak és egyéb tudományetikai követelményeknek érvényesítése a minőségbiztosítási folyamatban.
3. A hasonló profilú hazai és külföldi műhelyekben zajló doktori képzés tudományos teljesítményének állandó figyelemmel kísérése.
4. A minőségbiztosítás elemeinek és folyamatának nyilvánossá tétele a szakmai és tudományos közvélemény számára.
5. A folyamatos visszajelzés biztosítása a doktori képzésben részt vevő oktatók és témavezetők számára.
6. Az oktatók és a hallgatók minőségközpontú szemléletének erősítése.
7. A szellemi tulajdon védelmére vonatkozó előírások teljes mértékben történő érvényesítése a doktori képzésben és fokozatszerzésben.
8. A doktori képzés részét képező eljárások pontos dokumentálása.

A doktori iskolában folyó képzés magas színvonalát biztosító tényezők

A doktori iskolában zajló tevékenység magas szakmai színvonalának biztosításában a következő elemek töltik be a fő szerepet:

1. A szervezett képzés keretében folyó oktatás nívója, amit a kvalifikált oktatók életpályája garantál, illetve a hallgatói visszajelzések hitelesítenek.
2. A PhD disszertációk elkészítéséhez előírt publikációk minőségének következetes ellenőrzése, különös tekintettel arra, hogy az írásoknak mennyire rangos hazai vagy nemzetközi kiadvány biztosít helyet.
3. A doktori értekezések bírálati eljárásának független, elismert szakértők bevonásával történő lefolytatása.
4. A doktoranduszok hazai és nemzetközi tudományos konferenciákon való megmérettetése.
5. A doktori iskolában fokozatot szerzettek szakmai pályafutásának figyelemmel kísérése.
6. A doktori iskola jó szakmai kapcsolatai más, jelentős hazai és külföldi tudományos kutatóintézetekkel és intézményekkel, amikből érkező vendégoktatók emelik a képzés színvonalát.
7. A doktori iskola hallgatói számára a legújabb nemzetközi kutatásokkal és szakmai eredményekkel való megismerkedés lehetőségének biztosítása külföldi ösztöndíjak révén.
8. A doktori iskola nyitottsága mindenfajta külső felülvizsgálat és ellenőrzés irányában.

A doktori iskola tagjaira vonatkozó minőségbiztosítási elemek

A doktori iskola tanácsa rendszeresen értékeli az iskola tagjainak tudományos és oktatói munkásságát az érvényben levő akadémiai normák alapján.

1. A tagok szakmai-tudományos tevékenységének vizsgálata a következő fő szempontok szerint történik: Az illető tudományos publikációs aktivitása, hazai és nemzetközi szakmai szervezetekben való tagsága és kifejtett tevékenysége. Kutatási projekteken és pályázatokban részvétele, tudományszervező munkássága, esetleges szakértői ténykedése. A tudományos teljesítményének hivatalos elismerése, kitüntetései.

2. A tagok oktatómunkájának minősítésénél az alábbi tényezők a döntőek: A doktori iskolai képzés keretében megtartott órák és konzultációk minősége. A tag témavezetői tevékenysége, a vezetésével elkészült disszertáció(k) színvonala. A hallgatók tudományos téren történő előrehaladásának támogatása.

A doktori iskola hallgatóira vonatkozó minőségbiztosítási elemek

1. A doktoranduszok minden tanév elején tervet készítenek az adott időszakban elvégzendő szakmai munkájukról, s annak teljesítéséről a tanév befejezését követően beszámolnak. Ezt témavezetőjük véleményezi és jóváhagyja, majd az anyagokat továbbítják a doktori iskola tanácsához és az SZTE Doktori Intézetéhez.
2. A doktori iskola támogatja hallgatóinak a hazai és külföldi tudományos konferenciákon történő részvételét, ösztönzi őket a tudományos publikációk megjelentetésére. Ezen a téren a doktoranduszok minden szakmai segítséget megkapnak az iskola tagjaitól, különösen témavezetőiktől.
3. A hallgatók részt vesznek az egyetemi oktatásban. Ezáltal lehetőségük van oktatói és nevelői képességeik fejlesztésére.

A doktori iskola tudományos kapcsolatainak szerepe a minőségbiztosítás rendszerében

A doktori iskola neves hazai és külföldi kutatóintézetekkel és egyetemekkel tart fenn régóta létező, jól működő és folyamatosan bővülő kapcsolatokat. Ezek között 4 belföldi és 31 külföldi – német, osztrák, francia, olasz, spanyol, angol, finn, cseh, lengyel, norvég, tunéziai - tudományos intézmény szerepel. (Teljes felsorolásukat a melléklet tartalmazza.) Oktatóink és hallgatóink (például az Erasmus Program keretében) egyaránt hasznos kapcsolatot tartanak fenn ezekkel a szakmai központokkal. Ezáltal lehetőségük nyílik a legújabb tudományos eredményekkel történő megismerkedésre, illetve magába a kutatási tevékenységbe való bekapcsolódásra.

A Szegedi Tudományegyetem Történelemtudományi Doktori Iskolájával együttműködő tudományos intézetek és egyetemek

A doktori iskola a következő hazai tudományos intézményekkel áll kapcsolatban:

- 1) Csongrád Megyei Levéltár
- 2) Pécsi Tudományegyetem
- 3) MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet
- 4) MTA Támogatott Kutatóhelyek Irodája

A doktori iskola a következő külföldi tudományos intézményekkel áll kapcsolatban:

- 1) Institut für Súdasiën-, Tibet- und Buddhismuskunde der Universität zu Wien
- 2) Seminar für Indologie und Tibetologie der Universität zu Göttingen
- 3) Institut für Altertumswissenschaften der Universität zu Halle
- 4) Oriental Institute of the University of Oxford
- 5) Université de Paris 8
- 6) Université de Nice Sophia-Antipolis (Nizza)
- 7) Université de Manouba (Tunisz)
- 8) Université Benyoucef Benkhedda (Algír)
- 9) Università degli Studi di Cagliari
- 10) Universidad de Alicante
- 11) Institut de Recherches et d'Études sur le Monde Arabe et Musulman (Aix en Provence)
- 12) Université d' Angers
- 13) Centre National des Recherches Scientifiques (Párizs)
- 14) Oviedói Egyetem Földrajzi és Történelmi Kar
- 15) Alcalá de Henaresi Egyetem Történelmi Intézet
- 16) Prágai Károly Egyetem Latin-Amerika Intézet
- 17) AHILA (Asociaciones de Historiadores Latinamericanistas de Europa) tagintézményei Európában és Latin-Amerikában
- 18) Babes-Bolyai Tudományegyetem Magyar Néprajz és Kulturális Antropológia Tanszék (Kolozsvár)
- 19) Karl-Franzens-Universität Institut für Europäische Ethnologie und Kulturelle Anthropologie (Graz)
- 20) Ábo Akademié University Etnológiai, Folklorisztikai és Összehasonlító Vallástudományi Tanszék (Ábo/Turku)
- 21) Turun Yliopisto Egyetem Néprajzi Intézet (Turku)
- 22) Göttingeni Egyetem Néprajzi Intézet
- 23) Łódźi Egyetem Néprajzi Intézet
- 24) Brnoi Egyetem Néprajzi Intézet

- 25) Surrey Egyetem (Nagy-Britannia)
- 26) Clermont-Ferrand Egyetem (Franciaország)
- 27) Trondheim-i Egyetem (Norvégia)
- 28) İstanbul Üniversitesi (Törökország)
- 29) Middle-East University, Ankara (Törökország)
- 30) Yirmi Dokuz Eylül Üniversitesi, İstanbul (Törökország)
- 31) Römisch-Germanisches Zentralmuseum, Mainz (Németország)

I.1.7 A minőségbiztosítási politikát a gyakorlatba átültető eljárások hatékonyan biztosítják a vezetőket, az oktatókat, a nem oktató alkalmazottakat és a doktoranduszok felelősségvállalását a minőségbiztosításban, a felsőoktatási és tudományos élet tisztességének és szabadságának védelmét, valamint a csalás, az intolerancia és a diszkrimináció elleni fellépést.

(Hogyan illeszkednek ezek az eljárások az egyetem átfogó eljárási rendszerébe, és hogyan nyújtanak visszacsatolást annak fejlesztéséhez? Milyen eljárások biztosítják az érdekeltek felelősségvállalását? Hogyan és milyen eredménnyel lépnek fel a csalás (pl. etikai vétség, plágium), az intolerancia és a diszkrimináció ellen?)

A doktori iskola, illetve programjai működésükben igazodni törekuszenek mindazon egyetemi szabályzatok jogszerű követésére, amelyek illeszkednek az eljárások egyetemi átfogó eljárási rendszerébe. Folyamatos adatszolgáltatással járunk hozzá annak továbbfejlesztéséhez. Az egyetemünk erre vonatkozó Szabályzata – amelyet működésünk során messzemenően szem előtt tartunk – a 2005. évi CXXXIX. törvény a felsőoktatásról, a felsőoktatási minőségbiztosítás európai sztenderdjeit és irányelveit tartalmazó ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education) koordinálásban kidolgozott ajánlás, a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság 2009/6/III. sz. határozatával elfogadott Intézményakkreditációs Útmutató figyelembe vételével készült.

<http://www.u-szeged.hu/szabalyzatok/szabalyzatok-kereses?searchStr=min%C5%91s%C3%A9g&go=Keres>

A doktori iskola oktatómunkájában résztvevő szakemberek nem pusztán tudásukkal szolgálják a hallgatók szellemi épülését, hanem életmintát és morális útmutatót is nyújtanak számukra. Ez segítséget kínál ahhoz, hogy a doktori iskola hallgatói etikai vétség, plágium, intolerancia és diszkrimináció ellen az adott keretek között immunitást szerezzenek. Az iskola működésében nagyon ritka esetben felmerült plágium-gyanús ügy, ami az említett mechanizmusoknak köszönhetően felszínre került, és a doktori iskola határozott fellépésével zárult. Hallgatói kiadványaink jellemzően szakszerű lektorálás nyomás látnak napvilágot, ami ugyancsak biztosítja a szakmai etikai normák érvényesülését és betartását.

I.1.8 A doktori iskola minőségértékelési rendszerrel rendelkezik, amely eredményesen támogatja az oktatási és kutatási/művészeti tevékenysége folytatását és továbbfejlesztését, az oktatókat és a doktoranduszok szakmai fejlődését és a nemzetközi tudományos/művészeti életben való, megfelelő szintű és színvonalú részvételt.

(Milyen minőségcélokat állít maga elő a doktori iskola, ezeket mennyiben sikerült elérni, és milyen indikátorok alapján méri ezek teljesülését? Hogyan határozza meg a doktori iskola versenyképességének kritériumait? Egységes intézményi minőségértékelési rendszer esetén miként képezi a doktori iskola annak alegységét, miként érvényesülnek a doktori képzés sajátos szempontjai, és miként vesz részt a doktori iskola a folyamatok továbbfejlesztésében? Mennyire vannak összhangban a minőségcélok az IFT, a Fokozatváltás a felsőoktatásban c. dokumentumok kritériumrendszerével? Hogyan méri a doktoranduszok, az oktatók és a doktori iskola bizottságai teljesítményét? Hogyan épülnek egymásra az oktatói és a hallgatói minőségértékelési és teljesítményértékelési rendszerek?)

A felsőoktatási törvényben, az egyetem, valamint a doktori iskola működési szabályzatában foglalt doktori fokozatszerzés szabályai és feltételrendszere képezi a minőségértékelés bázisértékét. A további elért eredmények, indikátorok teljesítését az MTMT alapján, valamint a nemzetközi tudományos élet mérőeszközeinek (Scopus, Web of Science stb.) figyelembe vételével is mérhetjük, nem elfelejtve, hogy tudományterületünk teljesítményei sok tekintetben nem integratívák a természettudományi kutatások mérési elveihez. Esetünkben a tudományosan elismert folyóiratokban való publikálás, a neves kiadóknál megjelenő monográfiák és forráskiadások a szakmai munka objektív megítélésére is felhasználhatók. Az első és legfontosabb értéknek ugyanakkor a disszertációk kiemelkedő színvonalú elkészítését tekintjük. A doktori iskolában az elmúlt évtizedekben elkészült, majd önálló kötetek formájában is megjelenő PhD dolgozatok biztosítják a képzésünk teljes transzparenciáját, amelynek alapján a nemzetközi minőségi elvárásoknak is maximálisan eleget tevő munkák bizonyíthatják a doktori iskola minőségbiztosítási törekvéseinek sikerét. A minőségcélok – meglátásunk szerint - teljes összhangban vannak az

IFT, a Fokozatváltás a felsőoktatásban c. dokumentumok kritériumrendszerével. A doktori iskola nagy hangsúlyt fektet a hallgatói észrevételekre, a folyamatos visszacsatolás és a működő egyetemi Alumni-rendszer jelentősen hozzájárul az oktatói és a hallgatói minőségértékelési és teljesítményértékelési rendszerek harmonizációjához.

I.2 A doktori iskola képzési programja

Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:

I.2.1 A doktori iskola megfogalmazta küldetését

(Kérjük, 1-3 mondatban írja le a doktori iskola küldetését! Hogyan illeszkedik ez az európai kutatási, a nemzeti kutatási és a regionális intelligens stratégiákba?)

A doktori iskola küldetése, hogy a benne lévő oktatókkal és hallgatókkal együtt olyan szakmai műhelyet teremtsen, amely biztosítja a kutatás és a véleménynyilvánítás szabadságát, az etikus szakmai munkát, a minőség mindenek feletti biztosítását, a nemzetközi trendek követését, a nemzeti diszciplínák szakmailag korrekt folytatását. A nemzetköziségben integrálódó nemzeti diszciplínának művelését tekintjük sajátos hivatásunknak, biztosítva ezáltal a következő nemzedékek számára a kutatói utánpótlást.

I.2.2 A doktori iskola megfogalmazta jövőképét

(Kérjük, 1-3 mondatban írja le a doktori iskola jövőképét! Milyen módon illeszkedik ez a jövőkép az intézményi kutatási jövőképbe és fejlesztési célkitűzésekbe, valamint a nemzeti és európai szakpolitikai célkitűzésekbe?)

A doktori iskola az eddig megteremtett és respektált pozícióját megtartva a nemzetköziesedés irányába fog elmozdulni, elsősorban akkor, ha a kormányzati szándék továbbra is ezt preferálja. Reményeink szerint nem túl hosszú idő után kiderül, hogy a felsőoktatás merevedő struktúrája sokkal kevésbé képes reagálni az újabb kihívásokra, mint a nagyobb autonómiát biztosító, csak a kereteket lefektető rendszerek. Ennek következtében ismét megnő a magyar hallgatók érdeklődése és a felvételizők létszáma, újra lesz lehetőség az egyetemi keretekben megteremteni azt a feltételt, hogy a doktori képzésbe jól felkészült, motivált hallgatók jelentkezzenek. Ezzel pedig betölti az iskola a feladatát: egyrészt megteremti a jövő magyar felsőoktatás és tudományos kutatás személyi feltételeinek biztosítását, ugyanakkor pedig a nemzetközi felsőoktatási környezet számára is képez szakembereket, akik az alma mater, a magyar tudományosság és Magyarország iránt természetes kötődéssel rendelkeznek.

I.2.3 A doktori iskola képzési programja összhangban van tudományterületének hazai és nemzetközi kutatási stratégiáival, az anyaintézmény céljaival és stratégiájával, és megfelelően támogatja a doktori iskola küldetésében és jövőképében foglaltak megvalósítását.

(Milyen eljárások biztosítják a fenti összhangot? Multidiszciplináris doktori iskola esetén hogyan biztosítják a koherenciát? Ha az intézményben több doktori iskola is van azonos tudományágban, miben különbözik ezektől, mi indokolja önállóságát? Miként kapcsolódik a doktori iskola az intézményi programokhoz, az intézményi fejlesztési tervben meghatározott célokhoz? Miként kutatják, elemzik, vitatják meg, döntenek el és építik be az új kutatási irányokat, módszertani és kutatástechnológiai eljárásokat a doktori programokba, és miként hat vissza a megújítás az intézményi alap- és mesterprogramok kutatási témáira és a hallgatói kutatási lehetőségekre? Miként támogatják a kutatási irányok a doktori iskola hazai és nemzetközi versenyképességét?)

A doktori iskola négy nagy kronológiailag is megfogalmazható programban tevékenykedik. A programok azonos szerkezetű, de terüleetspecifikus oktatási programmal rendelkeznek, amelyben a kontaktórák száma, az elméleti és a módszertani kérdések kiemelten vannak jelen. Ezek mellett kiemelendő, hogy minden program, s így maga az iskola is, olyan professzori és oktatóbázisra épül, amely a saját működésénél szoros hazai beágyazódás mellett nemzetközi kapcsolatokban tevékenykedik. Ez biztosítja, hogy a hazai és a nemzetközi kutatási stratégiák jelen legyenek a képzésben. A doktori iskola a történész és történelemtanár képzéssel foglalkozó Történeti Intézet mellett, azzal szorosan együttműködve működik. Az új kutatási irányok követése, illetve kialakítása a nagyobb nemzetközi és hazai szakmai körökkel való kapcsolat során természetesen jelentkező jelenség. A programok autonóm tanácsa dönt a fenti kérdésekről, melyeknek a képviselői ismertetik azokat az iskolatanácsban. Mivel az oktatók jelentős többsége a SZTE-éről verbuválódott, így a doktori iskola újabb programjai személyükön keresztül is befolyásolják az alacsonyabb szintű képzéseket. A nemzetköziesedés azt eredményezi, hogy a külföldi

hallgatóink is hirdethetnek órákat a BA, és az Erasmus-szal érkező hallgatók részére, amely szintén a megújulás felé nyit teret.

Teret biztosítunk arra, hogy legyenek olyan alkalmak, amikor a hazai és nemzetközi doktori hallgatók találkozhatnak a hazai és nemzetközi (Erasmus) hallgatókkal. Mivel az iskolában a török, iráni és egyiptomi kapcsolatok nagyon intenzívek, a törökországi arab és perzsi hallgatók jelenléte az oktatás több formális és informális területén is jelentkezik. A hallgatók bevonásával – egyelőre szűk körben – de erősítjük a keleti nyelvek ismeretét, a paleográfiai és diplomatikai készségek növelését minden hazai és külföldi érdeklődő hallgató számára.

I.2.4 A doktori iskola és a doktori program(ok) neve, valamint a kiadott fokozat elnevezése (PhD/DLA) összhangban van egymással és a képzés tartalmával.

(Amennyiben nincsenek összhangban, mi ennek az oka, és hogyan tervezik orvosolni az eltérést? A megvédett doktori dolgozatok mekkora része tartozik a diszciplína kereteibe, mekkora része határterülethez, illetve mekkora része nem kapcsolódik a diszciplínához? Mennyire sikerül követni a megcélzott kutatási irányokat? Mi az esetleges eltérés oka? Mennyire tükrözik a meghirdetett témák a kutatási program főbb irányait?)

A Történelemtudományi Doktori Iskola, illetve az Antikvitás, Medievisztikai, Modernkori és Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Programok olyan képzéseket valósítanak meg, amelyek – programtól teljesen függetlenül – összefüggésben állnak a kiadott fokozat elnevezésével, *történelemtudomány*. A meghirdetett témák, a megvédett dolgozatok összhangban vannak az iskola célkitűzéseivel és küldetésével.

I.2.5 A képzési programot a megfelelő (munkaerőpiaci, beiratkozási, pályakövetési, tudományterületi, eredményességi) elemzések alapján, a külső és belső érdekeltek (aktív és már végzett hallgatók, doktoranduszok, oktatók, munkaadók stb.) bevonásával, átlátható eljárás keretében dolgozzák ki, fogadják el, vizsgálják rendszeresen felül és fejlesztik.

(Milyen szervezeti egységek/egyéb személyek, hogyan, milyen eljárás szerint dolgozzák ki, értékelik és vizsgálják felül a doktori iskola képzési programját? Milyen szempontokat, elemzéseket stb. vesznek figyelembe hozzá? A doktori tanács milyen rendszerességgel értékeli a doktori képzést és a fokozatszerzést? Miként használták föl az önértékelés által lefedett időszakban a doktori program alakításában a munkaerőpiaci és iparági elemzéseket, milyen eredményei és megállapításai voltak a pályakövetési tevékenységnek, miként vonták be a társadalmi és ipari szereplőket a kutatási program alakításába (pl. fókuszcsoportos beszélgetések, megbeszélések, konferenciák, kérdőívek formájában) és a javaslatok közül mi került be, mi maradt ki, milyen átalakulások következtek be? Milyen visszajelzést kaptak a doktoranduszoktól vagy más érdekeltektől, és mit változtattak/terveznek változtatni ennek alapján?)

A képzési program az 2016-os évtől, a 2+2 éves képzés bevezetésével teljesen átalakult. A képzési programokat autonóm módon a programok oktatói dolgozzák ki, és terjesztik a programtanács majd a közös alapelvek betartásán örökődő, kéthavonta üléselő iskolatanács elé. Elfogadásukról a Tudományterületi Doktori Tanács hoz döntést. Az átalakítás közben az iskola figyelembe vette a hallgatói tapasztalatokat. Arra azonban még alaposabban figyelmet kell fordítani, hogy a hallgatók véleménye nyomatékosabban artikulálódjon az iskola képzési struktúrájában. A képzés során rendszeresen tartunk a félévek elején hallgatói fórumot a hazai és a külföldi hallgatók számára, ahol az oktatási kérdések mellett lehetőség van minden őket érintő témára kitérni. A felmerülő kérdések a jelen lévő oktatók és programvezetőkön keresztül nagy százalékban megoldódni látszanak, a súlyosabb problémákat az iskolavezető az iskolatanács elé terjeszti. Az egyetem Alumni rendszerébe integrálva kapunk képet a doktori hallgatóink további sorsáról. Ezek alapján megállapíthatjuk, hogy az országos átlag fölött képesek elhelyezkedni szakmai kutató állásokban, egyetemi státusokban, valamint forrásörző közintézmények alkalmazásában.

I.2.6 A képzési program tanulási eredményei egyértelműen rögzítettek, és összhangban vannak a Magyar Képesítési Keretrendszer 8. szintjével.

A képzés eredményei az egyetemi Neptun-rendszerben kerül rögzítésre az elvárásoknak megfelelően.

I.3 Erőforrások

Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:

I.3.1 A doktori iskola rendelkezik a megfelelő (minimálisan a jogszabályban előírt) számú törzstaggal. A törzstagok az adott doktori iskola tekintetében releváns tudományos/művészeti fokozattal rendelkeznek, és a doktori iskola képzési/kutatási/művészeti területéhez kapcsolódó, aktív, folyamatos, dokumentáltan eredményes kutatási/művészeti tevékenységet folytatnak.

(Hogyan és miért változott a doktori iskola törzstagjainak összetétele? Miként biztosítja a doktori iskola, hogy a törzstagok száma ne csökkenjen a jogszabályban előírtak, illetve saját elvárásai alá? Milyen kutatásszervezési szolgáltatásokkal támogatják az oktatók nemzetközi szerepvállalását és elismertségét, és milyen tudásmenedzsment programokkal támogatják oktatói tevékenységük eredményességét? 1. melléklet: A doktori iskola törzstagjainak listája; 2. melléklet: Nyilatkozat a doktori iskola vezetőjének foglalkoztatásáról.)

A doktori iskola a fennállása óta mindig rendelkezett elegendő számú professzori és docensi törzstaggal, jelenleg is ez a helyzet. Hangsúlyt érdemel, hogy a kilenc törzstagból nyolc az egyetem teljes munkaidőben foglalkoztatott aktív munkatársa. Az iskola vezetésében újabb és újabb generációváltások jelentkeztek és jelentkeznek. A jelen akkreditáció előtt egy nagyobb formátumú személycserére került sor. A nyugdíjas professzori és habilitált docensi törzstagok közül többen nyugdíjba mentek (Barna Gábor, Karsai László, Marjanucz László). Tóth Sándor László megszerezte az akadémiai doktori fokozatot és a habilitált törzstag státuszából professzori törzstag státuszba került. Az előző akkreditáció idején törzstagként feltüntetett Deák Ágnes, Tomka Béla és Papp Sándor mellett szintén törzstag lett az akadémiai doktori címet szerzett Zakar Péter, aki megkapta az egyetemi professzori címét. Az iskola felkérte a Medievisztikai programmal szorosan együttműködő C. Tóth Norbertet (MTA-HIM-SZTE-MNL Magyar Medievisztikai Kutatócsoport) törzstagnak, aki teljes mértékben megfelel a fennálló követelményeknek, szakmai munkája szorosan kapcsolódik a Medievisztikai program tevékenységéhez.

A fentiek mellett az Antikvitás programot kiválóan vezető Wojtilla Gyula idős korára tekintettel kérte a programvezetésről és az emeritusi törzstagságról való visszalépését, melyet az iskola elfogadott. Emeritus professzori törzstag helyére az iskola felkérte J. Nagy Lászlót, az iskola korábbi vezetőjét, aki elfogadta a felkérést. A jogszabályi változások következtében, miszerint a habilitálás kényszere nélkül is engedélyezett a docensi törzstag pozíció betöltése, az iskola felkérte az Antikvitás program vezetésére és törzstagságra Székely Melindát, aki Wojtilla professzor úr mellett eddig is aktívan részt vállalt a program irányításában, és Almási Tibort, a kiváló középkorászt, aki eddig is éveken át irányította a Medievisztikai programot, hogy vállaljon törzstagságot.

A jelenlegi törzstagok a következők:

Professzor:

Deák Ágnes, Tomka Béla, Tóth Sándor László, Zakar Péter, C. Tóth Norbert, Papp Sándor

Professzor emeritus:

J. Nagy László

Docens:

Almási Tibor, Székely Melinda.

A fenti változtatás és részbeni fiatalítás biztosítja, hogy a törzstag állomány mindig a minimális létszám felett legyen tartható. Az egyetem Szolgáltatás Szervezési és Utazásszervezési Irodája nyújt háttérrel a doktori iskola oktatóinak külföldi szerepléséhez.

I.3.2 Az oktatók, témavezetők és témakiírók száma megfelelő. A velük szembeni szakmai követelmények egyértelműen rögzítettek. Szakmai tevékenységük relevanciája és színvonala, valamint munkaterhelésük biztosítja a doktoranduszok tudományos/művészeti tevékenységének megfelelő támogatását.

(Melyek az oktatók, témakiírók és témavezetők kiválasztásának, teljesítményük értékelésének szempontjai? Hogyan követik az oktatók témakiírásokkal összhangban lévő tudományos/művészeti tevékenységét? Milyen

módon segítik az oktatók szakmai fejlődését? Miként érvényesülnek a témavezetőkkel szembeni követelményekben a hallgatóközpontúság szempontjai? Ha a témavezetők száma nem megfelelő, milyen intézkedéseket hoztak a számuk megnövelésére?)

A doktori iskola oktatóit és témakiíróit minden esetben a programok terjesztik az iskolatanács elé. A témavezető elé állított feltétel, hogy rendszeresen végezzen magas szintű tudományos munkát, rendszeresen publikáljon és legalább egy BA-s vagy MA-s szakdolgozat sikeres vezetésével igazolja, hogy a doktori témavezetéshez szükséges pedagógiai attitűddel rendelkezik. A programtanács szavaz az oktató és témakiíró előterjesztéséről, és a többség által támogatott személyek élettrajzát és publikációs jegyzékét elküldi az iskolatanácsnak. A program az iskolának csak olyan témakiírókat javasolhat, akiknek a témája, témái kapcsolatban vannak vele. Az iskolatanács az előterjesztett anyagok alapján fogadja el vagy utasítja el az előterjesztéseket, amely tovább kerül a Tudományterületi Doktori Tanácshoz, s az a végső döntést meghozza.

Időnként előfordul, hogy más felsőfokú intézmények vagy tudományos kutatóhelyek munkatársai is felbukkannak témakiíróként vagy témavezetőként. Elsősorban olyanok, akiknek a munkássága kötődik intézményünkhöz, vagy úgy, hogy doktori fokozatukat itt szerezték, vagy úgy, hogy szoros szakmai kapcsolatban állnak doktori iskolánk szakmai műhelyeivel. Eljűk is hasonló feltételeket állítunk, mint a SZTE munkatársai elé.

Az iskola által követett rendszer minőségbiztosítási szempontból megfelelő. Természetesen a nagyszámú (91 fő) oktatóból nem mindenki vesz részt minden félévben a munkában. Ezen kollégák közül 54 témakiíró tartunk számon, ez a létszám az iskola potenciális témavezetőit jelzi, akik közül jelenleg 31 fő jegyez aktív témákat.

Az iskola legfontosabb erői közé tartozik, hogy az oktatás és a témavezetés, az általános elméleti és gyakorlati ismeretek átadása mellett, elsősorban a hallgatók igényeit kívánja kiszolgálni. A kötelező órák mellett nagy számban vannak olyan kötelezően választható és szabadon választható kurzusok, amelyeket legtöbb esetben a téma legjobb ismerője, többnyire a témavezető ad le.

I.3.3 A doktori képzéshez szükséges infrastruktúra (kutatás/művészeti tevékenységek, oktatás és tanulás céljára szolgáló helyiségek és eszközök, szakirodalom, könyvtár, adatbázisok, informatikai rendszerek) mennyisége, minősége és hozzáférhetősége megfelelő.

(A könyvtári és információs rendszer mennyire alkalmas a nemzetközi szakirodalom, adatbázisok stb. révén a nemzetközi tudományos információs szolgáltatások támogatására? Milyen platformokkal és szolgáltatásokkal segítik a doktoranduszok eredményességét és kutatási tevékenységeik láthatóvá tételét? Miként használják ki a távoktatás és az online rendszerek nyújtotta lehetőségeket? Milyen adatokat gyűjtenek a könyvtár és egyéb infrastruktúra használatára vonatkozóan, és hogyan használják fel ezeket? Összességében hogyan értékeli a doktori képzés infrastrukturális adottságait?)

A doktori képzés infrastrukturális adottságai elfogadhatóak, különösen az Egyetemi Könyvtár magas szintű szolgáltatásai miatt. Az Egyetemi Könyvtár folyamatosan vásárol elérhetősegeket nagy tudományos adatbázisokhoz. Az iskolában folyó kutatás jelentős szakirodalmi háttérismeretet igényel, a hallgatóink az online felületeken jól tájékozódhatnak, hasznosan és értően alkalmazzák kutatásaikhoz. Az ókortörténeti, középkori, kora újkori, újkori és jelenkori területeken az elmúlt időszak szinte minden nagy forráskiadása, monográfiája elérhető lett, ebben a Magyar Elektronikus Könyvtár is nagy szerepet játszott. A szigorúan oklevél-feldolgozásokra épülő kutatások nagy sikerrel használják a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára adatbázisait (Hungaricana). A kora újkori és újkori kutatások kiadatlan forrásbázisa kiapadhatatlan, a speciális érdeklődésnek megfelelően a témavezetők és a hallgatók maguk is digitalizálnak forrásokat itthon és külföldön. Az iskola nyitott az elektronikus forráskiadások iránt, több végzett és védés előtt álló hallgatónk ismerkedett meg ezzel az új módszerrel a bécsi Osztrák Tudományos Akadémiával és a Salzburgi Egyetemen meglévő együttműködésünk keretében.

A Jelenkortörténeti program a képzés szakmai tartalma, felépítése innovatív, az összehasonlítás ösztönzése révén kifejezetten újszerű Magyarországon. A témavezetőkkel való konzultációk megfelelő intenzitását (ami jelentős mértékben függ a hallgatók eltérő, egyéni igényeitől) online és személyes megbeszélésekkel biztosítják.

Az Antikvitás, Medievisztikai és Modenkori program – a képzés sajátosságából adódóan – törekszik az elegendő számú kontaktóra tartásár. A forrásolvasások, fordítási és paleográfiai gyakorlatok szükségessé teszik a személyes jelenlétet; itt egyelőre távoktatásban nem gondolkozunk.

Kiemelést érdemel mindazonáltal, hogy még a klasszikus oklevél-olvasási gyakorlaton is használjuk az internet adta lehetőségeket, online szótárakat, digitális anyagokat, kézikönyveket. Ezek mellett törekszünk azonban a hagyományos papír alapú kézikönyvek és szótárak beszerzésére is. Mivel a karon működő kutatócsoportok és a doktori programok között személyi átfedés van, a tudományos kutatás céljából beszerzett kiadványok elérhetőek az érdeklődő doktoranduszok számára is.

I.3.4 A doktoranduszok számára tanulmányi, tudományos/művészeti kérdések és szociális nehézségek esetén rendelkezésre álló támogatások illeszkednek az igényekhez, biztosítják az inkluzivitást és az esélyegyenlőséget.

(A tanulmányi ügyintézés során mennyire képesek kezelni a nem tanórai jellegű kreditértékeket? Idegen nyelvű képzés esetén az adminisztratív személyzet mennyire képes az idegen nyelvű doktoranduszok számára a magyar nyelvűekkel azonos szintű szolgáltatásokat nyújtani? Milyen mentorálási, felzárkóztatási, tehetséggondozási és karrier-tanácsadási segítséget biztosítanak? Hogyan és milyen hatékonysággal segítik elő a fogyatékkal élők és egyéb hátrányos helyzetű csoportok hozzáférését az oktatáshoz?)

A tanulmányi osztály alaposan felkészült és nagy gyakorlattal rendelkezik a doktori képzés hallgatóinak ügyintézésében. Amióta megjelentek a külföldi hallgatók, a Tanulmányi Osztály angolul jól tudó adminisztrátorokat is alkalmaz. Eddigi tapasztalataink szerint kari szinten jól működik a rendszer. Az ETR-ről Neptunra való átállás sok nehézséget okozott, és okoz napjainkig is.

Intézeti szinten, ahol a doktori iskola oktatási ügyeit is intézik, nincs idegen nyelven beszélő adminisztrátor. Az ott felmerülő problémák áthidalása csak a témavezetők, programvezetők, vagy az iskolavezető személyes segítségével lehetséges.

A mentorálási, felzárkóztatási lehetőség, valamint a karrier tanácsadási lehetőség a külföldi hallgatók számára alapvetően biztosított akár az egyetem nemzetközi irodáján, akár karrier irodáján keresztül. A fogyatékkal élő és hátrányos helyzetű hallgatók támogatására az elmúlt évben létrejövő mentortanári rendszer igény szerint könnyedén kiterjeszhető a doktori hallgatók számára is.

I.3.5 A doktori iskolával kapcsolatos minden lényeges információ (szabályzatok, eljárások, határozatok, védési és egyéb információk, témakiírások, a fokozatot szerzettek értekezései) nyilvános, naprakész, és (legalább az intézmény honlapjáról és az ODT-adatbázisból kiindulva) könnyen megtalálható.

(Milyen eljárások biztosítják a legfrissebb információk közzétételét? Egységes intézményi eljárások esetén milyen alrendszerrel képez azokon belül a doktori iskola, és hogyan vesz részt az eljárások kialakításában és továbbfejlesztésében? Elérhetőek az információk idegen nyelven is? Van olyan weboldal, ahonnan az érdeklődők számára minden releváns információ megtalálható? Milyen egyéb kommunikációs csatornákat használnak tudományos, ill. egyéb célra (pl. kiadványok, projektnapok, konferenciák, közösségi média, hírlevél, stb.)?)

A doktori iskola félévenként, még a tanegységek Neptumban történt lezárása előtt, informális hallgatói és oktatói fórumot tart, ahol minden szak mai és adminisztrációs kérdést, az órahirdetésekkel, kreditekkel kapcsolatos ügyet meg lehet beszélni. Az elmúlt másfél év óta két fiatal intézeti kolléga, Tamás Ágnes és Vukman Péter segítette a hallgatói kapcsolattartást. Tamás Ágnes az órahirdetésekkel kapcsolatos kérdésekben, Vukman Péter pedig elsősorban a külföldi hallgatók ügyeinek menedzselésével foglalkozott. A naprakész információk, különösen az elővédések és a védések előkészítései, a komplex vizsgák olvasmányjegyzékei és kérdéseinek nyilvánosságra hozatala érdekében jól működő és informatív honlappal rendelkezünk, melyet Juhász Krisztina doktorjelölt felügyel. Hiányosságunk, hogy az idegen nyelvű elérhetőség nem teljes körű, az oktatáshoz szükséges kerettanterv megvan angolul, a honlapon az angol felület még nem látszik.

I.3.6 A doktoranduszokat bevonják az intézményben végzett oktatási tevékenységekbe.

(Hazai és nemzetközi összehasonlításban hogyan alakult a doktoranduszok oktatási terhelése az önértékelési jelentés által lefedett időszakban? Milyen visszajelzések érkeztek ezzel kapcsolatban a doktoranduszoktól vagy más érdekelttől, és hogyan vették ezeket figyelembe/tervezik ezeket figyelembe venni?)

Az iskola programjai között eltérés van abban a tekintetben, hogy doktoranduszok a BA szintű oktatásba milyen feladatot kapnak. Vannak hallgatók, akik egy vagy több teljes féléves tanegységet tanítanak, van, aki a témavezető egy-egy órájához csatlakozik, van olyan oktató is, aki a doktoranduszokat a félév végi értékelésbe is bevonja. Alapvetően az a gyakorlat, hogy minden doktorandusznak lehetősége van szemináriumok tartására, akár együtt több doktorandusszal vagy egyetemi oktatóval, de önállóan is. Az iskolánk gyakorlata inkább a német és osztrák szokásokhoz igazodik, senkit nem kíván túlterhelni. A doktoranduszok óratarásával kapcsolatos visszajelzések általánosan kedvezőek.

I.4 Tanulás, tanítás és kutatási/művészeti tevékenységek

Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:

I.4.1 A felvételi eljárás és a felvételi követelmények egyértelműen rögzítettek.

(Mikor és honnan ismerhetők meg a felvételi követelmények? Hogyan működik a kreditátvitel és a kreditelismerés rendszere? Hogyan biztosított az egyéni felkészülőkre vonatkozó szabályok és eljárások illeszkedése az általános szabályokhoz?)

A felvételi eljárás és a követelmények két csatornán jutnak el a leendő magyarországi jelentkezőkhöz: Egyrészt a Tanulmányi Osztály az országos rendszereken keresztül ismerteti a felvétellel kapcsolatos információkat, ugyanakkor a honlapon is naprakész információ várja a jelentkezőket. A külföldi hallgatók számára az egyetem az országos rendszereken keresztül jeleníti meg az iskolákra vonatkozó információkat. A felvételi követelményekkel tisztába lehet lenni időben. Szükség esetén lehetőség van kreditátvitelre és kreditelismerésre, de ez a gyakorlatban nagyon ritka. Az egyéni felkészülőkre nézve pontosan lefektetett szabály van érvényben, miszerint a jelentkező a doktori képzésbe annak a komplex vizsga teljesítését követő második képzési szakaszába léphet be. Itt hallgatói jogviszonyt szerez, de a program döntése értelmében kiegészítő stúdium elvégzésére is kötelezhető. Ebben a második két évben el kell készíteni és le adni a disszertációt. Az egyéni jelentkezők általában idősebb, egy-egy szakmai műhelyben dolgozó, nagyszámú publikációval rendelkező kollégák közül kerülnek ki. A program javasolja az egyéni jelentkező felvételét, amelyet az iskola tanácsa hagyhat jóvá. Végül szót a Tudományterületi Doktori Tanács teszi meg. Ugyanígy szót kell ejteni a honosítási eljárásokról. Ezek sem fordulnak elő nagyobb számban, de szinte minden akadémiai évben előfordul egy-két eset. A program ilyenkor kijelöl egy szakértőt, aki írásban véleményezi a beadott és máshol már megvédett disszertációt, a jelölt szakmai munkásságát, de az illető fokozatküzdő intézményét is. Az írásbeli javaslatot a program, majd az iskola tárgyalja és szavaz róla, innen tovább megy a Tudományterületi Doktori Tanácsra, a honosítás lezárása az Egyetemi Doktori Tanács jogköre.

I.4.2 A képzés szakmai tartalma és felépítése, az alkalmazott oktatási és tanulástámogatási módszerek korszerűek, megfelelnek a szakmai és tudományos/művészeti elvárásoknak, és alkalmasak a kitűzött tanulási eredmények elérésére. A témavezetők és doktoranduszok közötti kapcsolattartás intenzitása megfelelő. A képzési folyamat alkalmas arra, hogy annak során a doktoranduszok elsajátítsák a tudományos/művészeti módszerek alkalmazását, értékelhető tudományos/művészeti eredményhez jussanak, és erről bizonyosságot tegyenek.

(Hogyan veszik figyelembe a doktoranduszok szükségleteinek sokféleségét? Miként támogatják a rugalmas, egyéni képzési ösvények kialakítását? Hogyan kezelik a doktoranduszok panaszait? Hogyan biztosítják a témavezetői tevékenység intenzitásának megfelelő szintjét, ennek (anyagi) ösztönzését? Miként fejlesztik az oktatók oktatásmódszertani felkészültségét? Hogyan segítik a kölcsönös tisztelet érvényesülését a hallgató-oktató kapcsolatban? Hogyan használják ki a digitális technológia nyújtotta lehetőségeket?)

A doktori iskola négy programra, a programok pedig nagyon széleskörű témakínálatra épülnek. Ebből adódik, hogy nagyon kevés a négy programon közösen felvehető órák száma. A négy program teljesen egységes szerkezetben, de más-más tartalommal készítette el a kerettanterveit, amelyet az iskolatanács, majd a Tudományterületi Doktori Tanács elfogadott. Ugyanígy formában készültek a komplex vizsga követelményei, ahol azonban több az eltérés. Van olyan program, amely egy általános, minden hallgatóra nézve azonos olvasmánylistát állított össze (pl. Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program), és van olyan, ahol egy nagy, széleskörű olvasmányjegyzék készült, s a program ebből választ a hallgató tanulmányai és speciális képzésének megfelelően. A doktorandusz szükségleteinek sokféleségét elsősorban a nagyszámú kötelezően választható és szabadon választható kontaktóra biztosítja. A téma és a kutatott korszak alapján nagy a különbség. Például a középkori és a kora újkor témák esetében nagyon fontos a nyelvi és paleográfiai kompetenciák fejlesztése. Az iskolában elsajátítható, illetve magas szintre fejleszthető a latin, német és oszmán-török nyelvtudás és önálló szinten való forrásfelhasználás.

Időnként előfordul, hogy a doktoranduszok panasszal fordulnak a képzés valamely egységét illetőleg. Attól függően, hogy a panasz kire, mire irányul, fordulhatnak a programtanácshoz, az iskolatanácshoz, de a program és az iskola vezetőjéhez is. A félévenként tartott doktorandusz fórumon az oktatásra vonatkozó kérdések mellett a hallgatók egyéb kezelendő problémákat vetnek fel, amelyeket az iskola vezetője orvosol.

Az iskolában az a szokás, hogy a bejövő szűkös pénzkeretet, 5% levonása után, amely az iskola központi kifizetéseit fedezi, a programok kapják meg. A program a keretet egyben tarthatja, de a témavezetőknek tovább is

oszthatja. Például a Modernkori program a közös költségek kifizetésére 5% bent tartása mellett minden hallgatóra jutó keretet leoszt a témavezetőknek. Ez az összeg nem a témavezető, hanem a témavezetés során egy év alatt felmerülő költségek fedezésére szolgál. Így részesül belőle mind a témavezető, mind a doktorandusz. Ez a keret azonban nem arra szolgál, hogy a témavezető többlet munkáját ebből kompenzáljuk. A doktori iskolában dolgozó, órát adó kollégák a kötelező óraterhelés terhére, vagy azon túl vállalnak órákat, nincs olyan pénzügyi keret, amelyből anyagi ellenszolgáltatást lehetne biztosítani. Azonban, ha a program úgy dönt, hogy a rájuk eső keretet ilyen módon, külső és belső óraadók honorálására fordítja, a lehetőség adott ehhez is.

Az anyagi megbecsülés elmaradása ellenére a témavezetők a munkájukat a legteljesebb komolysággal végzik. A doktori iskolában tanítani, doktori témát vezetni nagy presztízsű feladat, amelyre csak a fent bemutatott kiválasztási mechanizmus után nyílik lehetőség. A doktori eljárásban való szerepvállalás a tudományos és egyetemi karrierépítés egyik fontos sarokköve. Ezek a tények biztosítják a folyamatos és magas szintű szakmai munkát. Természetesen felmerült már több esetben és fórumon is, hogy addig, amíg az új rendszerű doktori eljárásban disszertációt védő doktorandusz anyagi kompenzációban részesül, addig a doktorállást biztosító intézmény egyetlen munkatársa sem kap semmilyen jövedelem kiegészítést. Ugyancsak igazságtalan, hogy a komplex vizsga utáni képzésben részt vevő doktorandusz több ösztöndíjjal rendelkezik, mint egy egyetemi adjunktus fizetése, aki a témavezetője is lehet. Ez így igazságtalan. Látna az akadémiai világon kívüli, különösen a bölcsészettudományi környezeten kívüli jövedelmek fokozatos emelkedését, bizonyos, hogy a nagyon alacsonyan tartott fizetések és a doktori képzésben való részvétel anyagi el nem ismerése hamarosan megkérdőjelezheti a jelenlegi magas szakmai szint fenntartását.

A témavezetői munka minősége és a kerettantervek átgondolt rendszere abban is lemérhető, hogy a megvédett disszertációk milyen minőségben készülnek el. A MAB bírálókat a legutóbbi esetben kiemelte, hogy az elkészült disszertációk szintje jó, a Medievalisztikai programban született munkákat pedig kiválóan értékelték.

Az iskolában a hallgatók és az oktatók viszonya megfelelő, kollegiális, kölcsönös tisztelet és megbecsülés jellemzi.

A doktori iskola kihasználja a digitális technológia lehetőségeit, elsősorban a digitális források és kézikönyvek, folyóiratok használata vált természetessé. Az oktatási órákon és a hallgatói prezentációkon mindennapos a powerpoint vagy a prezi használata. A tudományos kutatáshoz nagymértékben használják az elérhető adatbázisokat, de maga az iskola is épít ilyeneket, egyelőre belső használatra. A Történeti Intézet és az iskola szorosan együttműködik három folyóirat megjelenítésében. A Mediterrán Tanulmányok / Études sur la Région Méditerranéenne, az Acta Historica és a Chonica közül a két utóbbi papír alapú változat mellett digitálisan is elérhető. Ezek az orgánumok a doktoranduszok számára megjelenési lehetőséget kínálnak. Ugyanakkor a Középkori és Kora Újkori Történeti Tanszék újonnan alapított Fontes et Libri sorozata a tanszék és a doktori iskola honlapján is elérhető lesz. Ez a sorozat is kész befogadni a Modernkorban elkészült disszertációkat is. A Medievalisztikai programban megvédett disszertációk közül számosan az Anjou-kori Oklevéltár, a Középkortörténeti Könyvtár, valamint a Magyar Östörténeti Könyvtár sorozatban jelent meg, némelyik pedig önálló kiadványként.

I.4.3 A doktoranduszok nemzetközi konferenciákon, részképzésben, mobilitásban való részvételét a doktori iskola tanulmányi kötelezettségeikbe beleszámítja. A doktori képzés során biztosított az idegen nyelvű kurzusokon való részvétel lehetősége és a nemzetközi oktatók és hallgatók jelenléte.

(Miként biztosított a doktori iskolán kívüli tudományos/művészeti tanulás/kutatás elismerése? 3.1-3 melléklet: Külföldi részképzések és ösztöndíjak; Idegen nyelvű kurzusok; Vendégoktatók.)

A doktori iskolához érkező pénzek leosztását a fentebbi szerkezeti egységben részletesen érintettük. Az iskola és ezen belül a programok kiemelten fordítanak figyelmet arra, hogy a meglévő keretből támogassák a doktoranduszok szereplését a nemzetközi tudományos porondon. A Modernkori program részese annak a közép-európai egyetemeken által kezdeményezett szerveződésnek, amelyet csak Nachwuchskonferenz néven nevezünk. A programban tanuló hallgatók közül 1-3 fő rendszeresen tart előadást minden év szeptemberében megrendezett rendezvényen németül vagy angolul. Ezen kívül rendszeresen pályáznak a hallgatóink külföldi kutatásokra és konferenciára. Mivel nagyon jó a kapcsolatunk a Salzburgi, Bécsi, Isztambuli, Yirmi Dokuz Eylül, és a krakkói Jagelló Egyetemekkel, így a hallgatói és oktatói csere lehetősége fennáll. Legutóbb Prof. Dr. Claudia Römer tartott mesterkurzust tavaly ősszel az iskolában angolul.

A Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi program oktatásban a nem a Történeti Intézetben oktató szegedi kollégák (Dr. habil. Molnár Judit) mellett más neves hazai és külföldi szakemberek is részt vállalnak (Dr. Bottoni, Stefano, Standeisky Éva DSc, Dr. Bárdi Nándor).

I.4.4 A doktori iskola vizsgáztatásra és értékelésre vonatkozó szabályai és eljárásai alkalmasak a tanulási eredmények elérésének értékelésére. A doktoranduszi teljesítmény

értékelésének és a komplex vizsgák lebonyolításának módja szakmailag megfelelő, átlátható, az értékelés pártatlansága biztosított.

(Hogyan biztosítják az értékelési kritériumrendszer előzetes nyilvánosságát és következetes alkalmazását? Hogyan történik a bíráló bizottság tagjainak kiválasztása? A jogszabályi előírásokon kívül vannak-e további belső szabályok? Előfordult-e olyan eset az utóbbi öt évben, hogy a doktori tanács tagjai komolyan kifogásolták egy értekezés színvonalát? Idegen nyelvű értekezések esetén elvárás a nyelvi lektorálás? Milyen visszajelzéseket kapott a doktori iskola az értékelésre vonatkozóan a doktoranduszoktól az önértékelés által lefedett időszakban, és mit változtattak/terveznek változtatni ezek alapján? Hogyan biztosított az egyéni felkészülőkre vonatkozó szabályok és eljárások illeszkedése az általános szabályokhoz? Milyen formális fellebbezési lehetőségek léteznek a doktoranduszok számára?)

A doktori iskolában folyó kontaktórák lezárásaképpen a graduális szintnek megfelelő értékelési rendszer működik. A komplex vizsga tagjait a program jelöli ki, amelynek a vezetője az egyetem alkalmazásában lévő professzora kell, hogy legyen. Egy belső tag mellett egy külső tagra van szükség a bizottság összeállításához. Az a törekvés, hogy a tagok minden esetben a téma legjobb hazai szakembereinek köréből kerüljenek ki. Ugyanilyen módon jelöljük ki a még le nem zárt hároméves képzés szigorlati bizottságait is. Az iskolatanács megtárgyalja a bizottságok összetételét, az iskolavezető küldi tovább a kari Tudományterületi Doktori Tanácsnak, amely dönt a bizottság összeállításáról. Ugyanilyen módon nyernek elfogadást a komplex vizsga, vagy a szigorlat kérdéskörei, kérdései is. A vizsgáztatás rendszerét a Tudományterületi Doktori Tanács hagyta jóvá.

Az elmúlt öt évben nem merült fel, hogy az iskolatanács tagjai egy véglegesen elkészült disszertáció színvonalát komolyan megkérdőjelezték volna, olyan azonban néhányszor előfordult, hogy a témát, illetve a kutatás nemzetközi kitekintésének hiányát még a végleges disszertáció beadása előtt kritika érte. Ilyen esetekre vezette be az iskola a disszertáció kötelező elővédését. A felmerülő problémákat a doktorjelölt a végleges disszertáció beadásáig sikerrel pótolhatja. Volt rá példa, hogy az elővédésen elhangzott opponensi véleményeknek a következtében a doktorjelölt visszalépett a disszertációja beadásától, kérte az eljárás lezárását. A disszertáció átdolgozása után a munka ismételt minősítési folyamata során az eljárás végül pozitív eredménnyel, fokozatszerzéssel zárult. Mindez a minőségbiztosítási rendszer eredményes működését igazolja.

Az előző akkreditáció a disszertációk színvonalát jónak, a Medievalisztikai program esetében kiválónak értékelte. A iskola arra törekedett, hogy a disszertációk színvonala továbbra is növekedjen. Az idegen nyelven készített dolgozatok nyelvi lektoráltatása elkerülhetetlen. Erre lehetőség szerint anyanyelvi lektorokat kérünk fel.

Az egyéni felkészülők jelentkezése az iskola történetének első időszakában volt meghatározó, jelenleg alig van rá példa. Az iskolatanács az egyéni felszülők esetében azzal a céllal, hogy a képzés ezen formája kompatibilis legyen a nappali képzéssel, külön szabályzatot alkotott.

I.4.5 A doktori iskola elősegíti a doktoranduszok felsőoktatási oktatói/kutatói orientációját, foglalkoztathatóságát és aktív állampolgári szerepvállalását.

(Miként készítik fel a doktoranduszokat a pályázati programokra, a kutatási projektek menedzselésére, a kreativitás és innováció módszertanára, a kutatások szellemi tulajdonjogi kérdéseinek kezelésére? Hogyan ösztönzik az autonóm kutatói és szakértői látásmód és készségek fejlesztését, az együttműködést ipari és/vagy kutatóintézeti partnerekkel? Milyen ismeretterjesztő, szemléletformáló, helyi gazdaságfejlesztést segítő, társadalmi kihívások kezelését célzó, illetve egyéb 3. missziós programokba vonják be a doktoranduszokat?)

A doktori iskola hallgatói előtt adott a lehetőség, hogy az iskola oktatói, az egyetem és az Akadémia együttműködésében folyó projektek kutatási tematikájával tisztában legyenek. A doktoranduszok erősen motiváltak a pályázati formák megismerésében, ebben elsősorban a programok tájékoztatják őket. Szeged sajátos helyzete az, hogy a városban és környékén található történeti forrásbázis csak viszonylag szűk témaválasztásra adna lehetőséget. A forrásbázis megszerzése, a szakirodalom és módszertani irodalom összegyűjtése, de különösen a levéltári források megszerzése szinte kizárólag pályázatok segítségével valósítható meg.

Általában a doktoranduszok számára a szellemi tulajdon védelme, az etikus kutatás, a plágium-gyanús helyzetek elkerülése teljesen természetes.

A iskola együttműködik minden jelentősebb kutatóhellyel Magyarországon. Az egyetem mellett legfontosabb partner a Magyar Tudományos Akadémia, amelynek külső kutatóhely programjában folyamatosan készültek disszertációk, elsősorban a Medievalisztikai programban. Jelenleg a Medievalisztikai program két, más intézményekkel együttműködő kutatásban érintett, az Anjou-kori Oklevéltár legtöbb kötete egy-egy doktori munka eredményeképpen látott napvilágot. Az Akadémiához kapcsolódó MTA-ELTE-SZTE Selyemút kutatási projektben egy professzor és több oktató szerepel. Az MTA-SZTE Oszmán-kori kutatócsoport égisze alatt egy német nyelvű disszertáció született, amely forrásbázisában főleg bécsi levéltári anyagra épül.

2019. közepén Globalizációtörténeli Kutatócsoport kezdte meg működését a Jelenkortörténeli és Összehasonlító Történettudományi Program háttérében.

A fentiek mellett szoros kapcsolat él az Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárával, más hazai kutatóhelyekkel és jó néhány külföldi egyetemmel.

A doktoranduszok az érdekesebb témákból ismeretszerző folyóiratokban publikálhatnak. A régészeti tanösvény kurzusait teljesítő doktoranduszok az iskolatanács titkára által szerkesztett nagyon színvonalas Határtalan Régészet című magazinban rendszeresen jelentkeznek írásaikkal. Törekszünk arra, hogy a doktoranduszok előtt lehetőség nyíljon nagyobb nyilvánosságot kapó rendezvényeken való szereplésre, amilyen például a kutatók éjszakája. Egy történelmi doktori iskola esetében nehéz arra példát hozni, hogy milyen gazdaságfejlesztő akcióban vehet részt. A régészek számára az autópálya építés nagy, és forrással is ellátott lehetőséget jelentett. Az iskola fontos missziós feladatának tekintjük a társadalom erkölcsi és szellemi értelmű támogatását, a szélsőséges nézetektől való elhatárolódást, ugyanakkor a nemzeti kötődés autonóm módon való felvállalását, a társadalom szélesebb rétegei számára a tudományos értékek közvetítését.

I.4.6 A doktori képzés során lehetőség van a kapcsolattartásra és együttműködésre (pl. közös publikálás) a doktoranduszok és az adott intézményben, illetve azon kívül működő oktatók/kutatók/művészeti tevékenységet végzők között.

(Milyen szervezett és nem szervezett módon támogatja a doktori iskola az említett együttműködések és kapcsolattartást (pl. nemzetközi szaktudományi egyesületekben való tagságot)? Csatolja a felsőoktatási intézmény által kötött, a doktori iskola tevékenységével kapcsolatos együttműködési megállapodásokat¹, beleértve a külső kutatóintézetben foglalkoztatott törzstagok kutatóintézetével kötött együttműködési szerződéseket², és értékelje az együttműködések gyakorlati megvalósulását. Milyen nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik a doktori iskola, és ezt milyen formában és milyen eredménnyel tudják a doktoranduszok hasznosítani?)

A doktori iskola támogatja a nemzetközi és hazai tudományos együttműködések és tagságot. Az iskola minden programja nagyon szoros nemzetközi kapcsolatrendszerben működik. A programok szintjén ez mást-mást jelent. A Medievalisztikai és Modernkori Programok elsősorban co-tutele rendszerben több francia egyetemmel közösen juttattak hallgatókat doktori fokozathoz. A Modernkori Program évente megrendezett nagy nemzetközi doktorandusz konferenciasorozatban vesz részt hallgatókkal és szekciókat vezető oktatókkal. Ebben az évben a rendezvényt a program Szegeden szervezi meg. A doktoranduszok több nagy, évente megrendezett hazai és nemzetközi konferencia előadói. Ilyen hazánkban a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Történelmi Intézetének évente rendezett programja, és az Oszmán-Európai diplomácia modern megközelítését képviselő Spondid Encounters rendezvénysorozat, melyet idén Toulouse-ban tartottak egy doktorjelölt és egy frissen védett doktoranduszunk részvételével.

Mint fentebb jeleztük, a Stipendium Hungaricum bevezetésével viszonylag nagy számban jelennek meg doktori külföldi hallgatók Szegeden, amely a képzésnek nemzetközi jelleget ad. Ez a tény, illetve a rendszeres nemzetközi jelenlét nagyban segíti a hallgatók világlátásának kiszélesedését, az európai és a nemzetközi trendek meghonosítását is. Emellett biztosít egy olyan rálátási lehetőséget, amely segít a magunk számára eldönteni, hogy mely metodológiai elemet érdemes átvenni, milyen olyan nemzetközi divatok vannak, amelyeknek a követése zsákutcát jelentene.

I.5 A doktoranduszok tudományos/művészeti és munkaerőpiaci teljesítménye

Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:

I.5.1 A beiratkozott doktoranduszok fokozatszerzési aránya eléri a doktori iskola minőségcéljaiban meghatározott szintet.

(Hogyan értékeli a doktori iskola a doktoranduszok fokozatszerzési arányát, milyen lépéseket tesz annak növelésére, ha szükségesnek látja? Mik a lemorzsolódás és/vagy a késedelmes fokozatszerzés fő okai? 4. melléklet: Fokozatszerzési statisztika)

¹ 387/2012. (XII. 19.) Korm. rendelet 5. § (3)

² 387/2012. (XII. 19.) Korm. rendelet 2. § (5)

Az iskola korábbi tapasztalata az volt, hogy egy történettudományban megszülető disszertáció átlagban 5-8 év alatt készült el. A lemorzsolódás eleinte 50 %-os lehetett. A jelen rendszerben a négy év olyan keret, amelyet feltehetően, illetve reményeink szerint csak kivételes esetben fognak átlépni a hallgatók. A lemorzsolódásnak az elsődleges oka a megélhetés nehézsége. Ha egy doktorandusz álláshoz jutott, még ha az nem is szakmai foglalkozást jelentett, a hallgató többnyire nem fejezte be a disszertációját. A doktoranduszok kutatóhelyhez csatolásának, a lemorzsolódás megakadályozásának módozatai többfélék lehetnek. Egyrészt támogatni kell a doktoranduszok hazai és külföldi pályázati aktivitását. A megnyílt nemzetközi pályázati lehetőségek, projektekben való részvételek a legjobbaknak akár éveken keresztül tartó önfinanszírozást is eredményezhetnek. Erre konkrét példánk van, olyan rendkívül jól felkészült és agilis kutató esetében, aki három (nemsokára négy gyermeket) tartott és tart el egymást követő nemzetközi pályázatokból.

A másik megoldás, olyan hazai és külföldi kutatócsoporti pályázati aktivitás, amely egy-egy doktoranduszi, doktorjelölti csoport számára a témájukhoz közeli kutatási projektekből állást biztosít. Ezek a lehetőségek jelenleg a négy éves képzés esetén nehezen kivitelezhetők, de mindkét esetben konkrét pozitív példával alátámaszthatók. A kutatói életpályamodell kidolgozására lenne szükség a lemorzsolódás mérsékléséhez, amely segítené a predoktori és posztdoktori szakaszban a kutatók pályán tartását, akik egyébként ugyanezen életszakaszukban szembesülnek a családalapítás és egzisztenciális életalapozás kényszerével és feladatával is.

I.5.2 A doktoranduszok aktívan részt vesznek hazai és nemzetközi tudományos/művészeti együttműködésekben, tevékenységekben és rendezvényeken.

(Ismertessék és értékeljék a doktoranduszoknak az önértékelés által lefedett időszakban tudományos/művészeti, szakmai stb. rendezvényeken, konferenciákon való részvételét, valamint az ezeken szerzett ismeretek és tapasztalatok továbbadását.)

A doktoranduszok konferenciákon való részvétele nagyon aktív. Minden program rendszeres, bejártott konferenciasorozatot tart fenn, amelyek anyagai jellemzően publikált formában hozzáférhetők.

Nachwuchskonferenz, Spenid Encounters, az Egri Egyetem és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem kora-újkori konferenciái, a házi szervezésű idegen nyelvű Modernkori konferencia, az iskola támogatását élvező, a Modern-, valamint a Jelekortörténeti és Összehasonlító Program által felkarolt, a Történelem Doktoranduszok Egyesülete által szervezett konferencia, a két évente rendezett országos Medievisztikai Konferencia, a Steppetörténeti konferenciák mind nagyszámban mozgatják meg a doktoranduszokat is. Az elhangzott új kutatási eredmények, megközelítések igen hasznosak. A hallgatók közül többen a témavezetővel, az iskola oktatójával együtt is eljutnak nemzetközi tudományos tanácskozásokra.

I.5.3 A doktoranduszok disszertációi és publikációs/művészeti tevékenysége eléri a doktori iskola minőségcéljaiban meghatározott szintet.

(Összességében milyennek értékeli a doktori iskola a doktoranduszok tevékenységét, és milyen információkra alapozva, mit tesz a színvonal javításáért?)

Úgy véljük, a doktori iskola egy nagy személyi és szemléleti változáson esett át az elmúlt években. Sok jó elem, amely jellemezte az iskolát, megmaradt, az új oktatókkal és témavezetőkkel, illetve az új törzstagokkal újabb irányok nyíltak meg. A doktoranduszok ebben a módosult környezetben nagyon jól feltalálták magukat, aktívan vesznek részt az új struktúrájú oktatásban, maguk is igénylik, hogy nyitottabb, nemzetköziesebb környezetben képződhessenek. Sokat tesznek a nyelvi kompetenciák javításáért, értik és tudják, hogy a történettudomány nem csak „nemzeti stúdium”, hanem a nemzetközi tudományos diskurzus része. Ebben csak azok vehetnek részt, akik az új kihívásokra felvérteződtek. Az iskola előző értékelése egyértelműen pozitív volt, ennek ellenére az oktatógárda a saját kapcsolatainak és ismereteinek, tapasztalatainak a birtokában a folyamatos megújulás mellett tört lándzsát.

I.5.4 A doktoranduszok további szakmai életútja eléri a doktori iskola által elvárt szintet.

(Hogyan követi nyomon a doktori iskola a doktoranduszok további életútját, és hogyan használja fel ezt az információt tevékenysége fejlesztéséhez? Pályakövetési adatok vagy jellemző példák alapján mutassa be a végzetek életútját.)

Az iskola eddig tételesen nem gyűjtötte a védettek életútjára vonatkozó adatokat, amelyet a következőkben el fogunk kezdeni. Megállapítható, hogy a felsőoktatásban több helyen meglévő létszámstop ellenére a tehetséges hallgatóknak legalább a fele szakmai állásba került. Jellemzőnek nevezhető példa az iskolavezető irányításával védettek sorsa. Kovács S. Tibor a Magyar Nemzeti Múzeum fegyvertárának vezetője, Cziráki Zsuzsanna a SZTE BTK Középkori és Kora Újkori Tanszékének adjunktusa, jelenleg tartósan Bécsben Akadémiai ösztöndíjas. Tóth Hajnalka a SZTE BTK Középkori és Kora Újkori Tanszékének adjunktusa, jelenleg fejezi be a Bolyai Posztdoktori

pályázatát. Hadnagy Szabolcs a MTA-SZTE Oszmán-kori kutatócsoport tagja. Çagatay Çapraz a Kırklareli Egyetem adjunktusa. Szabados János az MTA-SZTE Oszmán-kori kutatócsoport tagja (50%), jelenleg pedig SZTE BTK Középkori és Kora Újkori Tanszékének megbízott adjunktusa. Egyedül a nagyon tehetséges és szorgalmas Rittling László nem tudott a szakmában megkapaszkodni, mivel az egyetemi, akadémiai állások a piaci alapú fizetéseknek csak töredékei.

II. Mellékletek

II.1 melléklet: A doktori iskola törzstagjainak rektor által hitelesített listája

N y i l a t k o z a t

Igazolom, hogy az alább felsorolt személyek a(z) <intézmény neve> <doktori iskola neve> Doktori Iskolájának törzstagjai*, akik megfelelnek a doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) kormányrendelet 2. § (3)-(5) bekezdésében és 3. §-ban rögzített feltételeknek.

Név	Tudományág**	Munkakör***	Törzstagság kezdete	Törzstagság várható vége****

* Újonnan létesítendő doktori iskola esetében: leendő

** Több tudományágban működő doktori iskola esetén

*** Kérjük, az alábbi munkakörök egyikét jelölje meg:

- Egyetemi tanár
- Egyetemi oktató/kutató
- Professor emeritus/emerita
- Kutatóintézetben foglalkoztatott tudományos tanácsadó vagy kutatóprofesszor

**** Határozatlan idejű szerződés esetén az a dátum, ameddig az érintett a jelenlegi munkakört betöltheti, pl. egyetemi tanár esetében a 70. életév. Határozott idejű szerződés esetén a munkaviszony szerződés szerinti vége.

Dátum: .....

.....

<rektor aláírása>

<rektor neve>

II.2 melléklet: A munkáltatói jogok gyakorlójának nyilatkozata a doktori iskola vezetőjének foglalkoztatásáról

(Csak újonnan létesítendő doktori iskola esetén)

N y i l a t k o z a t

Igazolom, hogy a(z) <DI neve> vezetője, <DI vezető neve> foglalkoztatása a doktori iskola vezetőjeként a kinevezés időpontjától számított következő öt évre biztosított.

Dátum: .....

.....
<munkáltatói jogok gyakorlójának aláírása>
<név>

II.3.1 melléklet: Külföldi részképzések és ösztöndíjak

Kérjük, sorolja fel az utóbbi öt tanévben külföldi részképzésben részt vett, vagy kutatói ösztöndíjat elnyert doktoranduszok adatait (újonnan induló doktori iskola számára nem szükséges kitölteni):

Program neve (pl. Erasmus, Fulbright, stb.)	Fogadó intézmény neve, városa	A fogadó intézmény-nél töltött idő	Részt vevő doktoran-duszok száma	Elismert kredit/doktorandusz

II.3.2 melléklet: Idegen nyelvű kurzusok (csak magyar nyelvű képzés esetén)

Kérjük, sorolja fel az előző öt tanévben a doktori iskolában idegen nyelven megtartott (újonnan létesítendő doktori iskola esetében: az első tanévben tervezett) kurzusokat:

Kurzus címe	Kurzus nyelve	Kurzus kredit-száma	Részt-vevők száma	A félévben meghirdetett kurzusok összkredit-száma	Oktató neve

II.3.3 melléklet: Vendégoktatók

Kérjük, sorolja fel az előző öt tanévben a doktori iskolában vendégoktatók által megtartott (újonnan létesítendő doktori iskola esetében: az első tanévben tervezett) kurzusokat:

A kurzus címe	Oktató neve	Oktató munkahelye	Részt-vevők száma	Kurzus kredit-száma	A félévben meghirdetett kurzusok összkredit-száma

II.4 melléklet: Fokozatszerzés statisztikai bemutatása

Kérjük, adja meg az alábbi statisztikai adatokat a legutóbbi 14 tanévre vonatkozóan (újjonnan induló doktori iskola számára nem szükséges kitölteni).

A B-E mezőkbe számokat kérünk írni, az F mezőbe százalékértéket. Minden egyes sorban az adott tanévre vonatkozó adat szerepeljen: például az E oszlop első sorába azt a számot kell megadni, ahányan a 2005/06-os tanévben beiratkozott hallgatók közül az önértékelési jelentés elkészítésének időpontjáig [mindegy, melyik évben] fokozatot szereztek.

Előfordulhat több okból is, hogy valamelyik mezőbe nem tud adatot írni, például mert abban az évben még nem létezett a doktori iskola, vagy nem volt még az új, 2016-os rendszerben tanuló hallgató. Ilyen esetben a mezőt hagyja üresen.

	A	B	C	D	E	F
	Tanév	Tanulmányaikat ebben a tanévben megkezdő doktoranduszok száma	Tanulmányaikat e tanévben megkezdő doktoranduszok közül komplex vizsgát tett, de abszolutoriumot még nem szereztek száma	Tanulmányaikat e tanévben megkezdő doktoranduszok közül abszolutoriumot igen, de fokozatot még nem szereztek száma	Tanulmányaikat e tanévben megkezdő doktoranduszok közül fokozatot szereztek száma	Tanulmányaikat e tanévben megkezdő doktoranduszok közül fokozatot nem szereztek aránya (%) (=(B-F)/Bx100)
-13.	2005/06		-			%
-12.	2006/07		-			%
-11.	2007/08		-			%
-10.	2008/09		-			%
-9.	2009/10		-			%
-8.	2010/11		-			%
-7.	2011/12		-			%
-6.	2012/13		-			%
-5.	2013/14		-			%
-4.	2014/15		-			%
-3.	2015/16		-			%
-2.	2016/17					%
-1.	2017/18					%
0	2018/19					%